

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ ТА ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МИТНОЇ СПРАВИ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольних робіт
з дисципліни

**УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
СИСТЕМ**

(для студентів заочної форми навчання
спеціальності 051 «Економіка»
за освітньою програмою
«Управління персоналом та економіка праці»)

**Запоріжжя
2022**

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Управління розвитком соціально-економічних систем» для студентів заочної форми навчання спеціальності 051 «Економіка» за освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці». Укл.: Гудзь М.В. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. – 34 с.

Укладач: Гудзь М.В., д.е.н., професор кафедри економіки та митної справи

Затверджено
на засіданні кафедри «Економіки
та митної справи»
Протокол № 2 від 21.09.2022 р.

Схвалено науково-методичною
радою факультету міжнародного
туризму та економіки
Протокол № 2 від 22.09.2022 р.

ЗМІСТ

1. Вступ	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
3. Методичні рекомендації з виконання контрольних робіт студентами заочного відділення	9
4. Технічні вимоги до оформлення контрольної роботи	13
5. Тематика контрольних робіт	14
Рекомендована література	17
Додатки	29

1. ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Управління розвитком соціально-економічних систем» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 051 Економіка за освітньою програмою Управління персоналом та економіка праці та Митна справа.

Метою викладання дисципліни «Управління розвитком соціально-економічних систем» є оволодіння методами обґрунтування механізму розвитку соціальних й економічних систем, розроблення варіантів управлінських рішень щодо підтримки рівноваги у навколишньому середовищі суспільства.

Основні завдання що мають бути вирішені в процесі викладання курсу, є оволодіння теоретичною базою та методологією управління розвитком соціально- економічних систем різного рівня; формування концептуальних положень управління збалансованим розвитком соціально-економічних систем; оволодіння практичним інструментарієм наукових досліджень з урахуванням світових тенденцій і здобутків у сфері розвитку соціально-економічних систем.

Дисципліна охоплює всі тематичні блоки, що необхідні для формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо фундаментальних основ управління розвитком соціально-економічних систем.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти знати:

- сучасні тенденції розвитку управлінської науки;
- методи, інструменти, технології управління розвитком соціально-економічних систем;
- основні концепції та моделі економічного розвитку систем;
- правила формування стратегій розвитку соціально-економічних систем;
- основи моделювання управлінських процесів з метою вирішення

прикладних завдань сучасного управління;

вміти:

- використовувати сучасні концепції та моделі розвитку соціально-економічних систем;
- ініціювати, планувати та управляти змінами соціально-економічних систем;

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні та методичні основи управління розвитком соціально-економічних систем

Тема 1. Сутність та методологічні основи управління розвитком систем

Мета, завдання та структура курсу. Управління як специфічна сфера людської діяльності. Сутність категорій «управління». Зв'язок менеджменту і управління. Управлінські відносини як предмет менеджменту. Управління як система наукових знань. Економічна категорія «розвиток». Поняття системи й системного підходу. Властивості системних об'єктів. Класифікація систем. Організація, як відкрита система. Нова парадигма управління 21 століття: управління, орієнтоване на успіх.

Тема 2. Визначення поняття соціально-економічної системи

Основні етапи еволюції уявлень про соціально-економічну систему до II половини XIX ст.

Аналіз основних концепцій економічних систем в кінці XIX – XX ст
Визначення соціально-економічної системи. Природа економічних систем. Сучасна еколого-економічна система. Екологічні концепції соціально економічної системи.

Тема 3. Структурно-організаційні елементи соціально-економічної системи

Характеристика суб'єктів соціально-економічної системи. Об'єкти соціально-економічної системи. Функції соціально-економічної системи. Визначення соціально-економічного простору

Тема 4. Концептуальні положення управління розвитком соціально-економічної системи суспільства

Основні принципи управління розвитком соціально-економічних систем. Закони та закономірності розвитку соціально-економічних систем. Циклічність розвитку соціально-економічних систем. Концепції життєвого циклу діяльності системи

Тема 5. Типи, види і моделі соціально-економічних систем

Критерії класифікації соціально-економічних систем. Класифікація економічних систем за типом власності. Класифікація економічних систем за способом організації ринку

Прагматична модель розвитку економічних систем Типологізація систем згідно з цією теорією. вільне підприємництво; узгоджене вільне підприємництво; адміністративно-командна економічна система.

Тема 6. Критерії порівняння економічних систем

Підходи до порівняння економічних систем . Структура сучасних економічних систем. Елементна структура. Вертикальна та горизонтальна структури. Багатовимірна структура.

Методика та структурі елементи для порівняння ефективності національних економічних систем Б. Гаврилишина: економічну структуру (система); природні ресурси; населення; "know-how"; інвестиційний клімат; екологія (якість навколишнього середовища); національні цінності та ментальність; політичні установи.

2. МОДУЛЬ Розвиток сучасних моделей соціально-економічних систем

Тема 7. Постіндустріалізм

Теорії постіндустріалізму. Економічні погляди Д. Белла, М. Кастельса, А. Нормана, Т. Морріса-Сазуки, П. Садлера, П. Бартона, Тайчіі Сакаї як провідних теоретиків постіндустріального суспільства. Риси нової економіки в дослідженнях Р. Аткинсона і Д. Карріа.

Схема порівняльного аналізу трансформаційних процесів у теоріях постіндустріального суспільства (за М. Касельсом) Характерні ознаки постіндустріального та інформаційного суспільства.

Постіндустріальне суспільство як епоха зародження та становлення «нової економіки». «Нова економіка»: її суть, визначення та характерні особливості. Закономірності становлення «нової економіки». Основні підходи до концептуалізації «нової економіки». «Нова економіка» як економіка знань. Порівняння «старої» (традиційної) та «нової економіки». Суперечності, система переваг та загроз «нової економіки».

Тема 8. Моделі соціально-економічних систем світу та ЄС

Структура світової соціально-економічної системи та тенденції розвитку. Європейський Союз- як специфічна соціально-економічна система. Економічні системи Японії: особливості управління та розвитку. Стратегія економічного розвитку Японії. Особливості промислової організації: домінуюча роль промислових груп та їх торгових компаній; висока норма інвестицій (та заощаджень); координація діяльності підприємництва з боку державної бюрократії. Персоналізм і патерналізм в японській економічній культурі. Реалізація ідеї позитивного найму. Роль держави в забезпеченні соціального добробуту громадян. “Урядова” власність. Показники ефективності економічної системи Японії. Особливості японської моделі управління.

Тема 9. Система економічного лібералізму: Соціально-економічна система США

Теорія економічного лібералізму та її реалізація у США. Індивідуалізм. Економіка вільного підприємництва та її основні ознаки: максимізація прибутків, приватна власність, вільні ринки, обмежена роль уряду, головна мета – задоволення індивідуальних потреб.

Особливості становлення та розвитку економічної системи США.

Проблеми, які породжує система вільного підприємництва. Тенденція до економічної та соціальної несправедливості та її подолання: виникнення трудових спілок, запровадження законодавства про мінімальну заробітну плату, офіційне визначення рівня бідності, прогресивне оподаткування доходів та спадщини, поширення власності, монетарна та фіскальна політика держави, запровадження

соціальних та політичних критеріїв у сфері прийняття рішень. Критерії ефективності економічної системи США. Розвиток «нової економіки» в США. Особливість американської моделі управління

Тема 10. Формування та розвиток "змішаних" економічних систем у Західній Європі

Теорія неолібералізму та її реалізація у повоєнній Німеччині. Французьке узгоджене вільне підприємництво та Шведська модель соціально-економічного розвитку. Концепція соціальної ринкової економіки. Особливості системи соціального захисту в Німеччині. Формування "середнього" класу як показник стабільності економічної системи. Показники ефективності системи.

Тема 11. Шведська модель соціально-економічного розвитку

Шведська модель економічної системи як поєднання соціалістичних цілей і системи вільного підприємництва. Принцип розмежування економічних функцій створення багатства та його розподілу. Реалізація цього принципу у скандинавських країнах. Основні ознаки економічної системи розподільчого соціалізму. Дилема між ефективністю та рівністю у доходах. Проблеми, що породжуються економічною системою. Шляхи подолання проблем, що виникають. Показники ефективності економічної системи розподільчого соціалізму. Особливість європейської моделі управління

Тема 12. Економічна система України

Передумови формування політичної і економічної системи України. Ринкова економіка – державно-національна економіка. Цінності та національна ментальність. Українська економіка перехідного періоду. Інфляція та фінансова система. Ринкова лібералізація. Формування системи соціального захисту. Особливості сучасного соціально-економічного стану України: моделі трансформацій, етапи і тривалість перехідного періоду. Проблеми становлення нової економіки в Україні. Перспективи економічного розвитку України.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ СТУДЕНТАМИ ЗАОЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ

Контрольна робота повинна відображати окремі теоретико-практичні проблеми з дисципліни «Управління розвитком соціально-економічних систем» і виконуватися студентом після вибору ним тієї чи іншої теми.

Контрольна робота є логічно сформульованим і поставленим у проблемному плані конкретним науковим завданням, що виражається в пошуку можливих варіантів і шляхів його розв'язання.

Студенту необхідно продемонструвати вміння збирати наукову, статистичну та аналітичну інформацію, обробляти її, правильно структурувати, аналізувати, висловлювати власні висновки та рекомендації відповідно до сфери дослідження. Контрольна робота виконується студентами самостійно. Вона повинна бути викладена логічно та технічно правильно оформлена.

Структурні елементи контрольної роботи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульний аркуш контрольної роботи оформлюється за встановленою формою (Додаток А):

- назва міністерства;
- найменування вищого навчального закладу;
- назва кафедри, де виконується контрольна робота;
- прізвище, ім'я по-батькові студента;
- найменування навчальної дисципліни, з якої

виконується робота;

- варіант контрольної роботи;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;
- місто та рік виконання роботи.

Зміст – це план контрольної роботи, відповідно до якого вона виконується. Зміст розміщується з нової сторінки, після титульного аркуша. До змісту вносяться такі структурні елементи: вступ, послідовно перелічені назви всіх розділів висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідністю). У змісті обов'язково напроти кожного структурного елемента роботи зазначаються номери їх початкових сторінок (Додаток Б).

Вступ розміщують після змісту з нового аркуша. Вступ розкриває

загальну характеристику контрольної роботи в рекомендованій нижчепослідовності:

- актуальність теми;
- проблема дослідження та вклад вчених-економістів, які займалися розробкою наукових питань за визначеною темою;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- мета і задачі дослідження;
- методи дослідження;
- структура та обсяг контрольної роботи.

Актуальність теми – (обґрунтування необхідності обраної теми дослідження). Актуальність досліджуваної проблеми розкривається шляхом аналізу і порівняння наукових праць вітчизняних та закордонних авторів. Висвітлення актуальності повинно бути небагатослівним і визначати доцільність роботи.

Проблема дослідження та вклад вчених-економістів, наводяться основні теоретичні дослідження обраної тематики, вказуються вчені минулого та теперішнього часу, які займалися розробкою наукових питань за визначеною темою.

Об'єкт дослідження – це частина реальної дійсності, що буде взята студентом для дослідження.

Предмет дослідження – міститься в межах об'єкта. Якщо об'єкт служить певним процесом, який спонукає проблемну ситуацію, то предмет головну увагу приділяє конкретній частині об'єкта, в середині якого ведеться науковий пошук.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як *загальне і часткове*. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага, оскільки предмет дослідження визначає тему контрольної роботи, визначеної на титульному аркуші як її назва.

Мета і задачі дослідження – необхідно сформулювати мету контрольної роботи і задачі, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Задачі, які ставляться в роботі, повинні відповідати цілям дослідження. Як правило, виходячи із завдань дослідження, будується структура роботи.

Методи дослідження – у вступі подають перелік використаних методів дослідження, які використовувались для досягнення поставленої в роботі мети. Слід перелічити використані методи дослідження, а саме: абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція, спостереження, узагальнення, порівняння, моделювання, формалізація, статистичні методи, але з посиланням на конкретні завдання, що виконувалися за допомогою цих методів, *наприклад: “У роботі використано... методи дослідження”*.

Структура та обсяг контрольної роботи – враховує всі структурні елементи контрольної роботи із зазначенням усього обсягу контрольної роботи. Перераховуються всі складові контрольної роботи, а саме: загальна

кількість додатків, таблиці, рисунки та кількість використаних джерел. Обсяг вступу повинен складати 2-3 сторінки.

Основна частина – автор послідовно та переконливо викладає факти, аргументи та докази, які він отримав в результаті проведених результатів розглянувши відповідний масив джерел та літератури. В теоретичному розділі автор курсової роботи розкриває тему свого дослідження вже на створених наукових матеріалах, а тому велику увагу необхідно приділити посиланням на використану літературу. При використанні дослівних виписок, які в майбутньому в тексті роботи можуть стати цитатами, необхідно відноситися особливо обережно. Переписувати потрібно дослівно, включно з помилками і знаками пунктуації.

При цитуванні необхідно дотримуватися певних правил, а саме:

1. Цитата повинна бути дослівною;
2. Цитата не повинна бути довгою;
3. Цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням наджерело у примітці;
4. Вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається три крапкою ...;
5. Пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках -[];
6. Цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Перефразовування (переказування), як правило, становить матеріал для більшої частини тексту роботи. Це означає, що вже на етапі нотаток студент починає писати текст своєї праці. Слід прагнути передати думку автора як найближче до оригіналу з використанням власної лексики.

Висновки необхідно коротко підсумувати результати, які були отримані в процесі виконання роботи. Обов'язково висновки за змістом повинні відповідати поставленим завданням та меті у вступі контрольної роботи. Обсяг 2-3 сторінки.

Список використаних джерел розташовується після загальних висновків і містить бібліографічні описи використаних

джерел. Список використаних джерел в контрольній роботі, свідчить про самостійність, творчість та професійний рівень володіння з науковою літературою студента під час написання обраної теми.

Список використаних джерел можна сформувати за одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті; в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків; у хронологічному порядку.

Список використаних джерел повинен містити від 10 і більшенайменувань (за останні 5 років).

Додатки – не є обов'язковим елементом, однак в додатках розміщується об'ємний фактичний матеріал, тобто таблиці, рисунки, діаграми, тощо, що підвищують рівень довіри до результатів роботи, свідчать про їх достовірність. Обов'язково потрібно посилатися на додатки в текстовій частині роботи.

4.ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота викладається літературною мовою з використанням наукового стилю. Робота набирають на комп'ютері через 1,5 інтервали та друкується на принтері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Обсяг контрольної роботи – 24 сторінок. Обсяг може відхилитися в межах не більше +/- 10%. При друкуванні контрольної роботи необхідно дотримуватися таких вимог:

1) Шрифт: Times New Roman, розмір кегля – 14, міжрядковий інтервал 1,5; масштаб 100%.

2) Берега полів: верхнє та нижнє – 20 мм, ліве – 20 мм, праве – 20мм; абзацний відступ – 1,25.

Текст основної частини контрольної роботи поділяють на розділи. Заголовки структурних частин контрольної роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»,

«ДОДАТКИ» друкуються великими літерами з вирівнюванням по центру і виділенням жирним шрифтом, крапку в кінці не ставлять.

Кожну структурну частину контрольної роботи необхідно починати з нового аркушу.

Нумерація всіх сторінок структурних частин контрольної роботи подають арабськими цифрами без знака №. Титульний аркуш контрольної роботи є першою сторінкою, але на титульному аркуші номер сторінки не ставиться, починаючи з другого аркуша номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини роботи як зміст, вступ, висновки, перелік використаних джерел, додатки не мають порядкового номеру. Розділи контрольної роботи потрібно нумерувати арабськими цифрами. Ілюстративний матеріал: малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті

5.ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Нова парадигма управління ХХІ століття: управління, орієнтоване на успіх.
2. Концепції життєвого циклу систем на прикладі функціонування імперій: історико-економічний підхід
3. Розвиток соціально-економічних систем: ознаки етапу кризи нинішнього світопорядку. Сутність основних еволюційних теорій та їх характеристика.
4. Управління соціально-економічною системою Європейського Союзу: трансформація базової парадигми управління розвитком в умовах російської агресії.
5. Основні трансформаційні зсуви в управлінні світовою соціально-економічною системою: вияв тенденцій в управлінні світовою економікою та політикою.
6. Екологічні концепції управління розвитком сучасних екосистем.

7. Аналіз управлінських рішень (державне та регіональне управління) щодо формування в Україні сталих екосистем та екосистемних послуг.
8. Планування післявоєнної розбудови економіки країни на основі системного підходу.
9. Визначення пріоритетів інституційної реорганізації як передумови вступу України до Євросоюзу
10. Визначення пріоритетів інституційної реорганізації як передумови успішної післявоєнної відбудови економіки України
11. Національна соціально-економічна система в умовах військової агресії: основні управлінські рішення у 2022 році.
12. Управління соціально-економічними системами бізнес-корпорацій: концепція Іцхака Адізеса
13. Причини та наслідки впровадження стратегічних змін в управлінні корпоративними соціально-економічними системами на прикладі американських корпорацій (Google, Facebook...)
14. Циклічність розвитку соціально-економічних систем.
15. Визначення та розв'язання сучасних проблем управління розвитком соціально-економічних систем: системний підхід
16. Визначення та розв'язання сучасних проблем управління розвитком соціально-економічних систем: процесний підхід
17. Визначення та розв'язання сучасних проблем управління розвитком соціально-економічних систем: ситуаційний підхід
18. Визначення та розв'язання сучасних проблем управління розвитком соціально-економічних систем: комплексний підхід
19. Визначення та розв'язання сучасних проблем управління розвитком соціально-економічних систем на основі концепцій людського капіталу
20. Цифровізація управління розвитком соціально-економічних систем.
21. Організація розвитку підприємництва як соціально-економічної підсистеми держави
22. Організація логістики поставок зарубіжної благодійної

- допомоги в умовах війни як маркетингової підсистеми держави
23. Уроки планування, організація, делегування повноважень та контроль за рухом благодійної допомоги у Запорізькій області як системного явища
 24. Методика та структурні елементи порівняння ефективності національних економічних систем Б.Гаврилишина.
 25. Шляхи реалізації владних повноважень військово-цивільних адміністрацій у забезпеченні життєдіяльності локальних соціально-економічних систем (відповідних громад) на прикладі ____ області чи ____ району чи ____ міста
 26. Позитивні практики реалізації владних повноважень військово-цивільними адміністраціями у забезпеченні життєдіяльності локальних соціально-економічних систем (відповідних громад) на прикладі ____ області чи ____ району чи ____ міст
 27. Ідеальна модель управління функціонуванням та розвитком соціально-економічних систем: авторський підхід.
 28. Організаційно-управлінські засади виживання комунального господарства міст (інших адміністративно-територіальних одиниць) як соціально-економічної підсистеми
 29. Порівняння «старої» (традиційної) та «нової економіки»: управлінський аспект
 30. Сучасні моделі публічного управління адмініструванням розвитку соціально-економічних систем
 31. Адміністрування розвитку соціально-економічних систем: досвід США
 32. Адміністрування розвитку соціально-економічних систем: досвід Великої Британії
 33. Адміністрування розвитку соціально-економічних систем: досвід Німеччини
 34. Адміністрування розвитку соціально-економічних систем: досвід країни (за вибором студента)
 35. Показники та критерії ефективності функціонування національних соціально-економічних систем
 36. Моніторинг та рейтингування національних соціально-

економічних систем

37. Діагностика розвитку національних соціально-економічних систем
38. Діагностика розвитку регіональних (просторових) соціально-економічних підсистем
39. Діагностика розвитку корпоративних соціально-економічних систем
40. Діагностика розвитку галузевих соціально-економічних підсистем

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Філіпенко А.С. Економічний розвиток сучасної цивілізації: Навч. посібник. К.: «Знання», 2000. 174 с.
2. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та її значення для України. К.: Логос, 2003.
3. Сучасні економічні теорії: Підручник. За ред. А.А. Чухна. К.: Знання, 2007. 878 с.
4. Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє: До ефективніших суспільств. Доповідь Римському клубові. - К.: Основи, 1993.- 238 с. (перше видання українською мовою) - К.: Наук. думка, 1990. 208 с.
5. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. Пер. з англ. К.: «Ваклер», 2007. 304 с.
6. Клодт Хеннінг та ін. Нова економіка: форми вияву, причини і наслідки. Монографія. Таксон, 2006. 306 с.
7. Мей Кристофер. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд. Пер. з англійської. К.: «К.І.С.», 2004. XIV с. 220.
10. Соціально-економічні проблеми інформаційного суспільства. Під ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 430 с.

Додаткова література:

1. Гудзь М.В., Гудзь П.В. Цифровізація просторового управління в парадигмі цифрової економіки Матеріали XII Міжнародної

- науково-практичної конференції 9 – 10 вересня 2021 року с. Залізний порт, Херсонська обл.Херсон: ХНТУ, 2021. 111 С. 20-21
2. Гудзь М.В. Європейський економічний простір сьогодні. Навчальн. посіб. гриф МОНУ. Міжнародна економіка : Навч. посіб. Фомішин С.В., Рибчук А.В., Румянцев А.П., Гудзь П.В. та ін.: За ред. С.В.Фомішина. Львів: Новий світ 2000. 2011.446 с. С.54-60
 3. Гудзь М.В., Гудзь П.В. Загальний курс Європеїстики. Навч.посібник :Д ТОВ „Юго-Восток, Лтд”, 2006.- 273 с.
 4. Гудзь М.В., Боярчук А.І. Наслідки глобалізації для української економіки. Економічні інновації. Зб. наук. праць. Вип.. 60. Кн.1. 2015. С.54-59.
 5. Гудзь М.В., Соціокультурні аспекти глобалізації. Тиждень науки-2020. Факультет міжнародного туризму та економіки. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 13–17 квітня 2020 р. [Електронний ресурс] / Редкол. : В. В. Наумик (відпов. ред.) Електрон. дані. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 1 електрон. опт. диск (DVDROM) https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2020/conf/4.1/TN_2020_MTE.pdf
 6. Гудзь М.В., Радецька А.Д. Вплив цифровізації економіки на зайнятість населення. Матеріали 11 Міжнародної науково-практичної Інтернет – конференції «Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління» (17 – 18 листопада 2021 року, м. Полтава)
URL:<https://docs.google.com/file/d/1nndoP01YmXYwkz3C6MCs1tVc0JgEpoK1/edit?filetype=msword>
 7. Гудзь М.В., Гудзь П.В. Цифрова економіка в парадигмі відтворення. с.56-58. Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (14 квітня 2020 р., м. Кропивницький). Кропивницький: ЦУНТУ. 2020. 216 с.
 8. Гудзь М.В., Гудзь П.В. Інструменти адміністрування розумних міст. С.184-186. Теорія та практика менеджменту: матер. Міжнар.

- наук.-практ. конф. (13 квітня 2020 р., м. Луцьк). Луцьк: ВНУ. 2020. 254 с.
9. Гудзь М.В., Зарубіжна практика структурних трансформацій економіки. Тиждень науки-2020. Факультет міжнародного туризму та економіки. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 13–17 квітня 2020 р. [Електронний ресурс] / Редкол. : В. В. Наумик (відпов. ред.) Електрон. дані. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 1 електрон. опт. диск (DVDROM)https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2020/conf/4.1/TN_2020_MTE.pdf
 10. Гудзь М.В. Сучасні імперативи трудової міграції в Україні. Стійкий розвиток національної економіки: актуальні проблеми та механізми забезпечення: матеріали II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (27 квітня 2019 р.) / м-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. 485с.
 11. Гудзь М.В. Проблема розв'язання соціально-культурних впливів глобалізації. с.45-47. Розвиток підприємницької діяльності в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. 213 с. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/konferenc/3937-2019-05-13-1k.html>
 12. Maryna Gudz , Piotr Gudz and Nadiia Shmygol. Economy digitalization in paradigm of reproductive process. Number : 19 Proceedings of the 2021 1X International Scientific Conference Determinants of Regional Development, No 2, Pila 21 - 22 Februar 2022<https://drive.google.com/file/d/1dOVX2aV6014bY7u1ZDXYwM5Wj8wW26E8/view>
 13. Gudz, M.V. Wspólne polityki unii europejskiej w sferze przemysłu: problemy i wyzwania w nowych realiach postpandemii. / M.V.Gudz,

- P.V. Gudź, Barbara Dąbrowska, Економічні інновації. Зб. наук. праць.– Т.23.Вип. 3 (80). 2021.- с.85-100. *польська мова*
14. Gudź M., Ksobiech W. Natura, pojawienie się i rozwój elektronicznego pieniądza. Гармонізація обліку, аудиту та опаткування в умовах євроінтеграції. Колективна монографія.- Запоріжжя : Видавець ФОП Мокшанов В.В., 2021.206 с. (польск. мовою) С.92-101 Kuławska-Pomorska Szkoła Wyższa *польська мова*
 15. Гудзь М.В., Гудзь П.В. Європейський зелений лад: сучасна трансформаційна політика Європейського Союзу на екологічних засадах. Екологічна безпека держави: тези доповідей Всеукраїнського круглого столу за підтримки Проекту Еразмус+ «Multilevel Local, Nation- and Regionwide Education and Training in Climate Services, Climate Change Adaptation and Mitigation, м. Київ, 16 вересня 2021 року/ редкол. О.С. Волошкіна та ін. – К.: ІТТА, 2021. – 274с. 88-91
 16. Gudź M., Podolyak S. Можливості та наслідки автоматизації HR-процесів в сучасних організаціях. Results of modern scientific research and development. Proceedings of the X-th International Scientific and Practical Conference. SSPG Publish. Madrid, Spain. December 12-14. 2021. Pp. 670-674. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/12/RESULTS-OF-MODERN-SCIENTIFIC-RESEARCH-AND-DEVELOPMENT-12-14.12.21.pdf> Madrid, Spain
 17. Maryna Gudź, Karina Titus. Zarządzanie kompetencjami w efektywnych organizacjach – analiza narzędzi. Теорія та практика менеджменту: матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (24-26 травня 2022 року) / Відп. ред. проф. Л. Черчик. Луцьк, 2022. 557 с.131-135.*польська мова*
 18. Гудзь М. В., Новік Д.А. Формування ключових компетенцій менеджерів в епоху цифрової економіки с. 30-32. Актуальні проблеми менеджменту в умовах сучасних викликів» (Івано-

- Франківськ, 7-8 квітня 2021 року): Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, Івано-Франківськ, 2021. 165 с.
19. Гудзь М.В., Коляда Т.Г. Зростання ролі soft-skills в професійному та кар'єрному розвитку менеджерів у постковідному середовищі с. 152-154. Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 21 квіт. 2021 р. /М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький: ЦНТУ, 2021. 195 с.
 20. Maryna Gudź, Piotr Gudź Metody oceny efektywności systemów zarządzania jakością. *European Journal of Management and Social Science*. 2020. № 2. p. 57-65. https://f177a24f-5bcc-448e-81c2-4c6a152f5183.filesusr.com/ugd/6ba610_933ee218ca3d4374bd0c5985f0694c9a.pdf
 21. Gudź Maryna, Gudź Petro. Innovations of local authorities. *European Journal of Management and Social Science*. 2021. № 1. vol.2, p. 51-56. https://f177a24f-5bcc-448e-81c2-4c6a152f5183.filesusr.com/ugd/6ba610_0d3058ecd7e54d81b5852dd0cbf83175.pdf
 22. Gudź P.V., Gudź M.V., Sydoruk I.S., Kunaiev A.Yu. Financial component of estimation of efficiency of management of enterprise on basis of BSC. Збірник наукових праць Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Том 4, № 31 (2019) <http://fkd.org.ua/article/view/190804> DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190804> *Web of Science*
 23. Gudź P., Gudź M., Vdovichenko O., Tkachenko O. (2020) Scientific Approaches for Planning the Architecture for Urban Economic Space. In: Onyshchenko V., Mammadova G., Sivitska S., Gasimov A. (eds) *Proceedings of the 2nd International Conference on Building Innovations. ICBI 2019. Lecture Notes in Civil Engineering*, vol 73. Springer, Cham https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-030-42939-3_57 DOI https://doi.org/10.1007/978-3-030-42939-3_57 *Scopus*

24. Gudź Maryna, Anastasiia Atalai. Ways to resolve the problem of staff turnover at industrial enterprises. European Journal Of Economics And Management. Volume 5. Issue 2. 2019. p.156-164. *Чехія*
25. Maryna Gudź, Petro Gudź Inclusive development of the region's economy: the challenges of globalization and the possibility of regionalization /Inkluzywny rozwój gospodarki regionu: wyzwania globalizacji i możliwość regionalizacji. Roczniki Ekonomiczne KPSW w Bydgoszczy. 2019. 12. s.93-100. *Польща* <http://kpsw.edu.pl/nauka-i-rozwoj/roczniki-ekonomiczne-kpsw/roczniki-ekonomiczne-nr-12>
26. Гудзь М.В., Скурська Д.П. Характеристика креативного менеджменту як складової управління. Соціально-економічні, освітні та фахові проблеми молоді в умовах євроінтеграційних процесів : // Матер. Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції, 28.04.2018 р, м. Запоріжжя.
27. Marina Gudź, Roman Sass, Patrycja Kamińska. Praktyczne aspekty oceny efektywności systemów zarządzania jakością w przedsiębiorstwie branży spożywczej. с.98-101. Стратегічні пріоритети трансформації економіки в умовах цифровізації: Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 29-30 жовтня 2019 року, м. Запоріжжя. Нац. ун-т Запоріз. політехніка, 2019. 245 с.
28. Гудзь М.В., Педченко П.С. Особливості становлення сучасного менеджменту в Україні. Тиждень науки-2020. Факультет міжнародного туризму та економіки. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 13–17 квітня 2020 р. [Електронний ресурс] / Редкол. : В. В. Наумик (відпов. ред.) Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. 1 електрон. опт. диск (DVDROM)
https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2020/conf/4.1/TN_2020_MTE.pdf
29. M.V. Gudź, P.V. Gudź. Administration local governments in Polish of small business development s.124-126 Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики: матеріали V Міжнародної науково-

- практичної конференції : зб. наук. пр. Полтава : ПП «Астроя», 2021. 319. англ.
30. Gudz M., P.Michałek Czynniki kształtujące wzrost i rozwój gospodarczy w Polsce w latach 2006-2015. Економічні інновації. Збірник наукових праць. 2017. вип.64. С.77-81. (польською мовою)
 31. Гудзь М.В., Гудзь П.В. Розвиток міських агломерацій: зарубіжний досвід для України. Управління розвитком великих міст та агломерацій: економіко-правовий аспект: Матер. Міжнарод. наук.-практ. семінару 21 жовтня 2016 р. К.: ІЕПД НАН України, 2016. 126 с.
 32. Gudz M., Michałek P. Polityka gospodarcza w Polsce. Сучасні стратегії регіонального розвитку Українського Причорномор'я: виклики та рішення: Матеріали десятої міжнародної науково-практичної конференції. Херсон: Херсонський національний технічний університет, 2017. 129 с. (польською мовою).
 33. Гудзь М.В. Розвиток людського капіталу як стратегія економічного зростання України. С. 1765-1767.Тиждень науки: тези доповідей науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 18–21 квітня 2017 р.) [Електронний ресурс] / Редкол. : В. В. Наумик (відпов. ред.) Електрон. дані. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2017. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM).
 34. Гудзь М.В., Пашетнева С.Г. Перспективи застосування електронних грошей в Україні. с.130-135.Соціальні трансформації у кризовий період: матер. П Наук.-практ. конф. Вінниця: ТОВ "Нілан-ЛТД", 2017.
 35. Гудзь М. В. Потенціал приморської курортно-рекреаційної території: стан і перспективи використання : Монографія. НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. – Д : Юго-Восток, 2010. – 352 с. ISBN 978-966-374-544-2
 36. Гудзь М. В. Гримаси сучасного економічного зростання. Тиждень науки: тези доповідей науково-практичної конференції (м.

- Запоріжжя, 16–20 квітня 2018 р.) [Електронний ресурс] / Редкол. : В. В. Наумик (відпов. ред.) Електрон. дані. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2018.
37. Гудзь М.В., Гудзь П.В. Нові форми розвитку економіки в регіоні. Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, 11 квітня 2019 року, м. Кропивницький. —Ексклюзив-Систем. 2019. с.42-44
 38. Maryna Gudz, Piotr Gudz Rebranding of industrial region: theory and provision instruments. *European Journal of Management and Social Science*. 2020. № 1. p. 38-45.
 39. Білорус О. Г. Глобальні стратегії Євросоюзу: монографія. Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана", Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України, Міжнар. ін-т глобалістики. К. : КНЕУ, 2009. 528 с.
 40. Токар В.В. Мобілізаційний розвиток національних економік в умовах глобалізму: монографія. Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". К. : КНЕУ, 2009. 138с.
 41. Лібанова Е. М. Проблеми розвитку ринку праці в контексті соціальної політики України, загроз та викликів ХХІ століття. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2012. № 2. С. 41–45.
 42. Колот А. М., Герасименко О. О. Новітні глобальні тенденції у сфері зайнятості і доходів та їх вплив на соціальну нерівність. *Соціально-трудові відносини: теорія та практика*. 2018. № 1. С. 6–33.
 43. Геєць В.М. Бар'єри на шляху розвитку промисловості на інноваційній основі та можливості їх подолання. *Економіка України*. 2015. № 1(638). С. 4–25.
 44. Геєць В.М. Інституційна обумовленість інноваційних процесів. *Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за ред. В.М. Геєця*. Київ : НАН України, 2015. С. 22–35.
 45. Денисенко М.П. Економіка України в умовах глобалізації. *Економіка та держава*. 2006. № 5. С. 28–31.

46. Власюк Т.О. Стан і тенденції зовнішньоторговельної діяльності країни: виклики для економічної безпеки та способи їх подолання. Стратегічні пріоритети. Серія: Економіка. 2015. № 4. С. 48–58.
47. Іцхак Калдерон Адієс- Як подолати кризу управління – Київ : Видавництво Фабула-К, 2019. – 272с.
48. Іцхак Адієс- Стилi хорошого i поганого менеджменту – Київ : Видавництво Наш Формат-К, 2020. – 224с.
49. Ian Goldin Kenneth Reinert Globalization for Development: Trade, Finance, Aid, Migration, and Policy - World Bank, 217 (Revised edition)
50. Skills supply and demand in Europe: Medium-term forecast up to 2020.
URL: <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3052>

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

	1.	Офіційний сайт МВФ.	–
Режим		доступу: http://www.imf.org/external/russian/index.htm	
	2.	Офіційний сайт ЮНКТАД.	–
Режим		доступу: http://unctad.org/en/Pages/Home.aspx	
	3.	Офіційний сайт Світової організації торгівлі.	–
Режим		доступу: http://rada.minrd.gov.ua/	
	4.	Офіційний сайт Всесвітньої митної організації.	– \
Режим		доступу: http://www.wcoomd.org/	
	5.	Офіційний сайт Кабінету міністрів України.	–
Режим		доступу: http://www.kmu.gov.ua/	
	6.	Офіційний сайт Верховної ради України.	
Режим		доступу: http://rada.gov.ua/	
	7.	Офіційний сайт Державної фіскальної служби України.	–
Режим		доступу: http://sfs.gov.ua/	
	8.	Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі.	–
Режим		доступу: http://me.kmu.gov.ua/	

9. Офіційний сайт Національного банку України. –
Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
10. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України –
Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index>
11. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Електронний ресурс «Державна підтримка українського експорту». –
Режим доступу: <http://www.ukrexport.gov.ua/>
13. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського - Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
14. Національна парламентська бібліотека –
Режим доступу: <http://nplu.org/>
15. Зовнішньоторговельна політика США. URL: <http://liudyna.com/zovnishnotorgoveln-politika-ssha>
16. Світова організація торгівлі :
офіційний сайт. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2016_e/wts16_chap9_e.htm.
17. Мартюшева О.О. Проекти концепції сталого розвитку України. Можливість їх вдосконалення та застосування: аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1566/>
18. Agenda21/UN(1992).URL:[https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/ Agenda21.pdf](https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf)
19. The Future We Want / UN (2012). URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/476/10/PDF/N1147610.pdf?OpenElement>
20. United Nations Millennium Declaration / UN (2000). URL: [http://www.un.org/millennium/declaration/ ares552e.htm](http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm)
21. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет Кабінету Міністрів України. URL : zakon.rada.gov.ua/go/15-93.
22. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (редакція станом на 30.09.2016). URL : zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр

23. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 40-IV від 04.07.2002. URL ://www.zakon.rada.gov.ua.

24. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» № 3715-VI від 08.09.2011. URL : // www.zakon.rada.gov.ua

25. Навіщо створюються інноваційні парки. І кому це треба. URL : <http://www.udp.ua/uk/press/news/navshchostvoryuyutsya-nnovacy-n-parki--komu-ce-treba-369>.

26. Європейська комісія (EU). – https://europa.eu/european-union/index_en

Електронні ресурси

1. Державний комітет статистики України:
режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Президент України [електронний ресурс]. –
Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>

3. Кабінет Міністрів України [електронний ресурс]. –
Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

4. Верховна Рада України [електронний ресурс]. –
Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>

5. Державна служба статистики України [електронний ресурс]. –
Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/express/expres_u.html

6. Державна служба зайнятості України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua>

7. Федерація роботодавців України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fru.ua/ua>

Перелік електронних наукових фахових видань

1. Міжнародний електронний журнал “Economic Processes Management” [електронний ресурс]. –
-режим доступу: <http://epm.fem.sumdu.edu.ua/?lang=uk>;

2. Міжнародний електронний журнал “Modern Economics” [електронний ресурс]. – -режим доступу: <https://modecon.mnau.edu.ua>

3. **Електронне наукове видання/Адаптивне управління: теорія і практика.** Серія «Економіка» [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://nfv.ukrintei.ua/view/5b1926367847426a631918fb>

4. **Електронне наукове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток"** [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua>

5. **Електронне наукове видання "Економіка та суспільство"** [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>

6. Науковий журнал «Економіка: реалії часу» [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://economics.opu.ua>

7. **Електронне наукове видання "Ефективна економіка"** [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>

8. **Електронне наукове видання "Публічне адміністрування: наукові дослідження та розвиток"** [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://ir.stu.cn.ua>

9. **Електронне наукове видання "Соціально-економічні проблеми і держава"** [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua>

10. **Електронне наукове видання "Східна Європа: економіка, бізнес та управління"** [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»
Кафедра економіки та митної справи

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з навчальної дисципліни
«Управління розвитком соціально-економічних
систем»

ТЕМА

«_____»

Виконав здобувач вищої освіти
(Виконала здобувачка вищої освіти)
_____ курсу, _____ групи

(ПІБ)

Перевірила: д.е.н., проф. Гудзь М.В.

*Додаток Б**Зразок змісту контрольної роботи***ЗМІСТ**

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.УПРАВЛІННЯ	5
РОЗДІЛ 2.ОСНОВНІ НАПРЯМКИ	14
ВИСНОВКИ	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24
<i>ДОДАТКИ</i>	25

2.ОСНОВНІ НАПРЯМКІ.....

Характерною ознакою переходу від

.....

[2,с.134].

.....

рішень [3, с.15].

.....

.....
[4, с.32-33].

.....

Отже, управління

3.ВИСНОВКИ

Підсумовуючи дану роботу, варто виділити певні особливості.....

Це, по-перше, необхідність забезпечення

.....

.....

.....По-друге, ...

По-третє, постійний моніторинг проблем

.....

.....Подальшого дослідження потребують

.....

.....

Таким чином, щоб розвивати свій конкурентний потенціал, нашої державі слід використовувати три головних переваги, що виділяють її при порівнянні зі схожими країнами: великі розміри внутрішнього ринку, високий рівень освіти населення й високу здатність до інновацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Макуха С. М. Міжнародні господарські зв'язки країн із перехідною економікою в умовах глобалізації. Х.: Право 2019. с.304.
2. Зянько В. Глобалізація та інноваційний процес: їхній взаємовплив. Економіка України. 2020. №2. С. 148-160.
3. Суліма Є. М., Шепелєв М.О. Сучасна глобалістика: політика, освіта і культура. 2-ге вид. Київ : Леся, 2021. 631 с.
4. Власюк Т.О. Стан і тенденції зовнішньоторговельної діяльності країни: виклики для економічної безпеки та способи їх подолання. Стратегічні пріоритети. Серія: Економіка. 2021. № 4. С. 48–58. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/fin44854.html (дата звернення: 12.04.2022).
5. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою URL:<https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>. (дата звернення: 12.09.2022).